СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 39. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 17-го лютого 1938. No. 39. Jersey City, N. J., Thursday, February 17, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПОБОРЮЄ СОВЄТИ

НЮ ЙОРК. — Американська Федерація Праці відкинула заклик Сталіна до робітництва ставати в обороні Совєтів на випадок війни. „Совєтський режім не заслугує більше на оборону робітництва від режиму Гітлера, або Мусолінія", сказав заступник предсідника А. Ф. П., Метю Вол, який буде заступати А. Ф. П. на міжнародній конференції робітничих юній в Осльо (Норвегія). Вол також сказав, що в імені чотирьох міліонів американських робітників буде поборювати на згаданій конференції Совєти, щоб не допустити до міжнародної федерації міжнародніх робітничих юній совєтських юній, які є нічим іншим тільки сліпим знаряддям Сталіна.

Хочуть вертіти з середини.

Знищивши всякий слід по демократії, говорив далі Вол, Сталін хоче тепер встромити до міжнародньої федерації робітничих юній свої юнії, щоб у той спосіб „вертіти з середини" й приготовляти грунт для комуністичного перевороту, в якім знищеноб свободу і демократію так, як це вже доконано в Совєтах. Вол є уповноважений від А. Ф. П. домагатись на тій конференції морального натиску на Совєти, щоб там привернено бодай частинку свободи і демократії.

Хай Совєти заведуть наперед у себе демократію.

Длі Вол говорив, що Совєти зручно видвигають демократичні кличі на те, щоб відвернути увагу від себе і приготовити грунт для своєї жорстокої диктатури. „Завдання „демократичних" кличів, якими останніми часами орудували комуністи, відкрив таки сам Сталін у своїм заклику. Війна і революція є їх ціль. Вступаючи до міжнародньої федерації робітничих юній, вони ввійшлиб у кращі стратегічні позиції під покришкою боротьби з фашизмом. Коли Сталін хоче помочи від американських робітників, то хай наперед приверне свободу в Совєтах, хай відчинить тюрми і концентраційні табори, наповнені сотками тисяч людей, яких одиноким злочином було це, що вони хотіли свободи. Хай Сталін наперед обмиє свої руки з крови безчисленних невинуватих жертв своєї диктатури, заки він прийде до міжнародньої родини робітників і поставить їм пропозицію співпраці", закінчив Вол.

ПРЕЗИДЕНТ ДУМАЄ, ЩО ДЕЯКІ ЦІНИ ЗАНИЗЬКІ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт сказав, що ціни на деякі продукти, головно щоденного вжитку (комодитіс), є занизькі. Він думає їх штучно піднести. А також думає піднести ціни на деякі металі, головно мідь. Завдаданням підвишки було б те, щоб заохотити бизнес до праці.

ЖИДІВСЬКА КОНВЕНЦІЯ ТАВРУЄ ФАШИЗМ.

НЮ ЙОРК. — Конвенція представниць жидівських організацій, в числі 2,000, натаврувала гостро фашизм і станула в обороні демократії. Бесідники гостро виступали проти Мусолінія, Гітлера, ген. Франка, уступилого недавно румунського премієра Гоги, а навіть проти провідника англійських фашистів, Мозлія. Виступали проти всіх тих, що вже осягнули диктатуру, чи прямують до її осягнення, тільки ні словечком не згадали і не натаврували Сталіна і його диктатури.

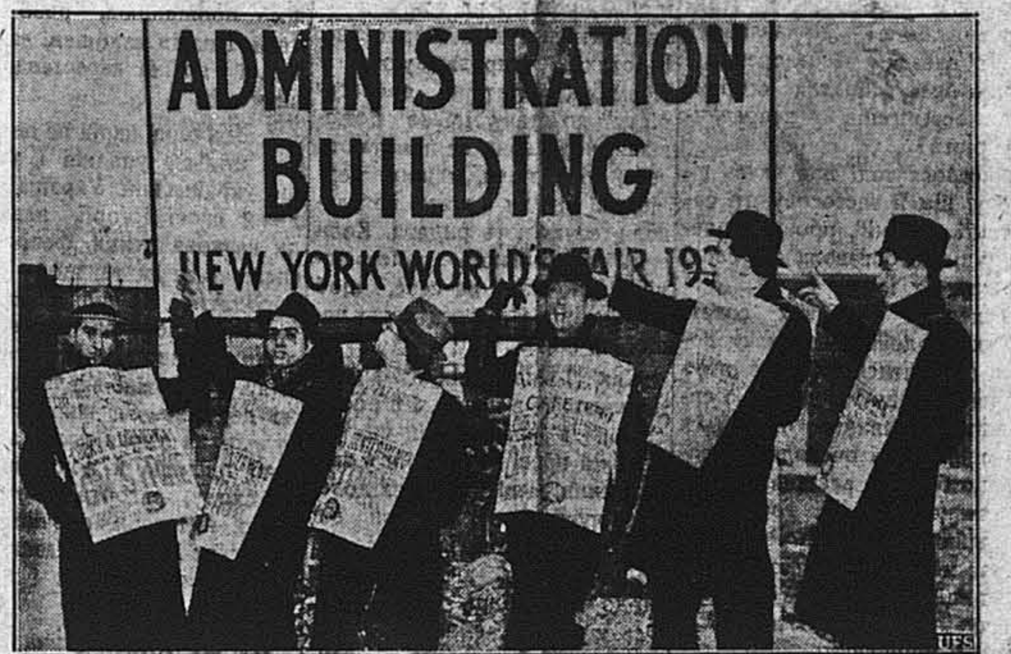
ЗРІСТ ЗЛОЧИНІВ У НЮЙОРСЬКОМУ СТЕЙТІ.

ОЛБАНІ. — На основі статистичних даних виходить, що в останньому році злочини зросли в нюйорському стейті на 14 відсотків. У минулому році всіх більших злочинів, виключаючи 13,000 випадків крадіжу авт, нарахували в нюйорському стейті 42 і пів тисячі. В тому числі знаходиться біля пять і пів тисячі злочинів на половому тлі. Полові злочини зросли на 13% в останньому році, в той час, коли злочини зо зброєю в руках змаліли. Майна вкрали злочинці на вісім міліонів. З того три міліони поліція назад повернула пошкодованим, а решта пропала. Всіх злочинів, менших і більших, нараховано біля міліона. Пересічно що пятнацятий чоловік у нюйорському стейті це більший, або менший злочинець. Але в більших містах — що десятий.

ЕКОНОМІЧНІ РІЖНИЦІ МІЖ ПОЛУДНЕВИМИ І ПІВНІЧНИМИ СТЕЙТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Американський інститут публичної опінії заявив, що справа упорядкування годин праці і висоти найменшої заплати буде в Америці натрапляти на великі трудноші, тому, що між північними і полудневими стейтами існує велика економічна ріжниця. Загальна опінія в північних стейтах є така, щоб настановити найнижчу заробітну заплату 40 центів на годину і 44 години на тиждень. А в полудневих стейтах найбільше 25 центів на годину і 48 годин годин на тиждень.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПЕРШИЙ СТРАЙК НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

Нюйорська Світова Вистава, що має бути відкрита в 1939-тім році, а тепер щойно будується, вже мала перший страйк. Члени юнії кухарів і ресторанних обслугачів, що працюють у кафетерії в Адміністраційнім Будинку, вийшли на страйк, кажучи, що чотирьох з них відправлено з роботи за юнійну діяльність. На образку пікетники, що походжали по бульварі перед будинком.

ВЕРБУЮТЬ ОХОТНИКІВ ДО ЕСПАНІЇ.

Як повідомляє торонтонська преса, вербункова акція до охотничих частин по стороні червоних в Еспанії набирає щораз більшого розмаху у Торонті і на терені інших міст в Онтаріо. Агенти обїжджають ріжні міста й обіцяють охотникам золоті гори в Еспанії. Незорієнтована молодь, заохочена тими фальшивими обіцянками, записується на листу охотників і крадьки її висилають за море. Як відомо, канадійський уряд заборонив вербунок до чужих армій поза границями Бритійської Імперії. Агенти пішли так далеко, що звертаються до бувших жовнірів з останньої війни, котрі мають фахові кваліфікації, як летунів, механіків, інжинірів і т. д. Багато з тих охотників, прибувши до Еспанії, переконалися, що їх ганебно ошукано щодо пропонованих умов і вони звернулися до канадійської влади про поміч. Канадійський уряд небагато може їм помогти, бо вони виїхали за границю нелегально. Але дбаючи про добро своїх громадян, канадійська влада взялася переводити в останніх днях енергійні доходження, хто властиво керує тою нелегальною вербунковою акцією і звідки беруться гроші на виїзд тих „охотників" та ведення коштовної агітації.

Можна сподіватися, що канадійська поліція небагато буде мати клопоту з „викриттям" керівників того нелегального руху і зліквідує ту огидну роботу міжнародних червоних агентів, котрих у Канаді не бракує.

ОБІКРАЛИ ЦЕРКВУ.

Невідомі справники-батяри вдерлися вікном, яке вибили, до середини української церкви в Брантфорді, Онтаріо, і забрали монстрацію, чашу, дарохранильницю, дароносицю, мирниці, всенічник, шість хрестів і таке інше, що золочене, срібне, ніклеве або мосяжне. Шкода виносить поверх $500.

УРОЖАЙ У КАНАДІ НАЙМЕНШИЙ ВІД 1914 Р.

Домініяльне статистичне бюро оповістило урядовий звіт про урожай в 1937 р. Був він найменший від 1914 року. Пшениці вродилося 182,410,-000 бушлів на 25,570,200 акрах. Збір пшениці в 1936 році виносив 202 міліони бушлів; в 1935 р. 264 міліони бушлів.

ЗАВДЯКИ СВАРЦІ ВІДНАЙШОВ ДОЧКУ.

Проф. Ролярдо з Міляна був великим аматором тиші. Мешкав він у домі, в якім панувала повна тиша й почувався дуже добре. Та на його нещастя один із дотеперішних мешканців випровадився і вільне мешкання винаймив якийсь добродій із прибраною донькою. Від того дня скінчився спокій і тиша вдомі. Ввесь день у домі нового льокатора грало радіо. Крім того прибрана дочка грала ще й на фортепіяні. Професорові урвався зглядом терпець і він зробив авантуру своїм сусідам. Ціла справа опинилася в суді.

Коли молода панянка подала своє назвище й дату уродин, професор зблід і заявив, що ця панянка — це його донька. Він оповів, що коли вийшов з лічниці в Пальмі після світової війни, познайомився він з оперовою артисткою на назвище Ермінія Боріні. Згодом Ролярдо попав до австрійської неволі. По кількох місяцях дістав від своєї коханої лист, що вона породила донечку, якій дала своє імя. Більше не дістав від матери своєї дитини ніякої вістки і не міг теж її ніде віднайти. Щойно завдяки авантурі, що її тепер своїм сусідам зробив, віднайшов на превелику втіху свою донечку, якої досі ще не бачив.

ВІСІМ ЖЕБРАКІВ ЗАМЕРЗЛИ ОДНОЇ НОЧИ.

Наслідком дуже сильного морозу в Басарабії замерзло багато людей. В самому Кишиневі згинули одної ночі вісім жебраків.

25 НАРЕЧЕНИХ ОДНОГО АМАНТА.

Якийсь Ілля Мандельман упродовж трьох місяців заручився 25 разів. Кожний раз обдирав дівчину з грошей. Аж якась Вольчак, що втратила з Мандельманом 1,450 зл., зачала шукати нареченого. Довідалася, що Мандельман виїздить до Палестини. На те Вольчак звербувала до помочи кілька бувших наречених і в хвилині, коли Мандельман сідав на дорожку, щоби поїхати на двірець, окружили його з усіх сторін. Наступила атака зденервованих дівиць. В рух пішли парасольки й гачки. Поліція арештувала обманця.

НАЙОРИГІНАЛЬНІШИЙ ЗАКЛАД.

Важко в тім випадку вирішити, кому належалось би першенство в найоригінальнішім закладі, бо один заклад був іноді дивоглядніший від другого. Та всеж таки першенство треба признати артистові Грубі, який в одним ресторані в Моравській Остраві заложився, що він випе „гальбу пива", значить не тільки саме пиво, але й скло „гальби", потовчене на мілкий порошок. І справді він виграв заклад, але з ресторану відвезли його негайно до лічниці.

ПРИЄМНИЙ КОНКУРЕНТ.

Князь де Рокеляр був незвичайно поганий. Одного дня прийшов до нього якийсь жахливо поганий чоловік із проханням, вставитися за нього до короля Людвика XIV. Князь, який був приятелем королівського сина, зайшов до короля та просив його помилувати того „погання", заявляючи, що буде незвичайно вдячний, коли король вислухає його просьбу.

На питання короля, який був того інтервенцією дуже здивований, чому він те робить, князь відповів:

„Якби його стратили, то я би був тоді найпоганішою людиною у Франції".

ЗАКАЗУЮТЬ ЗБІРКУ НА КАМПАНІЮ ПРОТИ ПИЯТИКИ

ЛЬВІВ. — Протиалькогольне українське товариство „Відродження" не дістало цього року від польської влади дозволу на збирання датків на фонд боротьби з отрутами, що від віків винищують, вироджують і узалежнюють український нарід. Супроти цього українська преса взиває український загал, щоб він зложив ті жертви іншим способом, бо вони потрібні „на боротьбу за здоровля і силу української нації".

ЧОМУ СИПАЛИ МОГИЛИ?

ЛЬВІВ. — Українські часописи переповнені обширними звітами з великого політичного процесу за приналежність до О.У.Н., який відбувається у Золочеві. Усі підсудні держать себе назагал добре. Найбільше розпитують їх, хто це сипав могилу в селі Кривім, Радехівщина. Усі зізнають згідно, що могилу сипано на знак протесту тому, що при парцеляціях великої посілости на українських землях не давано українським селянам спромоги купити кусень землі. На могилі був прапор з написами „Слава Україні" і „Земля тільки українцям".

ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПРОВОКАЦІЇ.

ЛЬВІВ. — Артист-маляр Юліян Буцманюк помістив у „Ділі" (ч. 20) заяву, якою закладає публичний протест проти поведінки польської преси, що розпочала некультурну і провокаційну нагінку на оо. василиян у Жовкві за те, що вони нібито дозволили в церкві на малювання одного святого, цілком подібного до члена ОУН, вбивника польського поліцая, Тим малярем, що нібито намалював такий образ, був Ю. Буцманюк, який тому заперечує. Він признає, що послугувався, як кожний маляр у таких випадках, ріжними моделями. І так було, що одним із моделів був також студент прав Малиновський, якого рік пізніше арештувала польська поліція. Тому це є ніщо інше, а тільки провокація, пише Ю. Буцманюк, коли з тої події витягається висновок, що хтось хотів „канонізувати боєвика ОУН."

ПО ПОЛЯКУ — МОСКАЛЬ.

КИЇВ. — На місці Косьора урядує як перший секретар Комуністичної Партії (большевиків) України (КП(б)У) москаль Хрущов, дотеперішній секретар московського обласного партійного комітету.

ПЕРЕСАДЖУЮТЬ ЖИДІВ.

ЛЬВІВ. — У львівському університеті далі неспокої. В часі вправ у польоністичному семинарі проф. Кухарського польські студенти візвали жидів, щоб сіли по лівому боці, а як ті цього не послухали, почали жидів пересаджувати силоюю. Не поміг протест професора. Семинар припинено.

АВСТРІЯ СКАПІТУЛЮВАЛА.

ВІДЕНЬ. — Нацисти виграли. І виграла гітлерівська політика наближення Австрії до Німеччини, як вступ до цілковитого злиття тих двох німецьких країв. Таке можна сказати супроти тих змін в австрійськім міністерстві, які тепер зайшли і довели до того, що найважніші місця опинилися в руках нацистів. Навіть міністром справ внутрішніх став націст д-р Артур Зайс-Інкварт. Це означає, що програла та Австрія, яка намагалася жити окремо від Німеччини. Безпосереднім наслідком тих перемін буде торговельне й митне обєднання обох країв, що вийде Австрії на користь.

НАДІЯЛИСЬ ГІРШОГО.

ЛОНДОН. — Англія задоволена, що Австрія приняла ультимативні домагання Гітлера, та що не дійшло до военного конфлікту, бо й на таке заносилося. Саме тому Німеччина згромадила більше війська над австрійсько-німецькою границею. А коли тепер усе розвязано в мирний спосіб, то це для Англії потіха, бо, як там кажуть, могло було статись далеко гірше.

СТАЛІН І СВІТОВА РЕВОЛЮЦІЯ.

МОСКВА.—Можна догадуватися, що Сталін заговорив про „світову революцію" через якісь безпосередні причини. Одною з таких причин вважають виправдання того, що призначують величезні суми грошей на розбудову совєтської фльоти.

ЯК ЦЕ РОЗУМІЮТЬ ДЕІНДЕ?

ВАРШАВА. — Варшавська урядова преса розуміє заяву Сталіна про світову революцію в такий спосіб, що Совєти не можуть вдержатися з большевизмом, якщо не буде большевизму в інших краях. А як його нема, то треба його спричинити. А це значить, що Совєти будуть змушені розпочати війну, щоб себе вдержати.

БЕРЛІН. — Те, що Сталін говорив давніше, що Совєти не думають викликувати в чужих краях революцій, є брехнею. Саме до цього вони змагають. Це тепер був змушений визнати сам Сталін. Так пише урядова нацистична газета.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКА ФІЛЬМА

Це та справа, про яку тепер зачинають говорити і писати щораз серіозніше на рідних землях. Саме про неї заговорив у львівському „Ділі" Ю. Дорош, відбувши по краю 3-місячну поїздку, підчас якої висвітлював фільмову рекляму українського промислу. Підкресливши, що це для чужинця незрозуміле, що українці, нарід поезії , барви і музики, не мають свого фільмового промислу, пише він таке:

„Хіба для нікого сьогодні не є таємницею, що добра фільма приносить дохід на 300%. Цей знаменитий інтерес розвивається краще, як добування нафти, чи копальня діямантів. І коли фільми можуть мати індійці, мароканці, жиди, навіть кафри, то українці мають у тім напрямі якийсь дивний, хоробливий комплекс меншвартісности".

Супроти того насувається зовсім природньо питання: Чому властиво українці не беруться до цього бизнесу? Так і ставить справу автор статті. А заразом стверджує, що є в нас „прегарна музика, чудові хори, добрі солісти (спеціяльно для фільми), є драматичні таланти, які потребують тільки відповідних вказівок, є твори, з яких можна брати сюжети". І є також, пише він, українці з фахово-технічним вишколом, є режисери, оператори, техніки, ляборанти, що працюють для чужих фірм тільки тому, що нема досі фільмового українського осередка, довкола якого вони моглиб згуртуватись.

Ми навели це на те, щоб тим зацікавилися в Америці ті круги, що намагаються створити українсько-американську фільмову промисловість. Згадана стаття вказує виразно на те, що є в краю люди, які вже від довшого часу цікавляться справою української фільмової індустрії, які ту справу вже провірили і переконалися, що є для цеї справи величезні вигляди на успіх. Вона підкреслює, що є вже в краю і в світі українці, які на цій справі розуміються і яких можнаб заанґажувати до свого рідного підприемства та використати їх знання і досвід.

Ми також переконані, що колиб українці взялися до фільмової індустрії й повели ту справу розумно й фахово, то це принеслоб тим, що цею справою зайнялисяб, матеріяльні користи, а українській культурі розголос. Ми є свідками, як чужинецькі фільми осягають у Ню Йорку рекорди, здобуваючи признання за свою досконалість у техніці, змісті й виконанні. Очевидно, що колись і ми моглиб добитись і таких признань і таких успіхів. Та навіть малі успіхи, навіть такі, що опиралисяб майже на самих українцях, моглиб давати зиски. Та щоб так було, треба зрозуміти, що це можна осягнути тільки тоді, коли буде певний капітал та коли діло буде поставлене на бизнесовий спосіб, а його переведення буде поручене людям фаховим, що знають фільмове й українське мистецьке діло.

ТАЄМНИЦЯ СОВЄТСЬКИХ „ЗІЗНАНЬ"

Ще зовсім недавно, коли почалися московські процеси з „признаннями" обвинувачуваних, світ губився в здогадах, якими способами Чека змушує до тих „признань". Як то так, що вони, йдучи на смерть, обладовують себе можливими й неможливими обвинуваченнями, понижуючи свою честь? Нехай перші обвинувачені могли дурити себе надією, що за те самооплювання бодай їм подарують життя. Алеж дальші процеси показали виразно, що так, чи не так, чи з „признанням", чи без нього, а мусять піти на смерть ті, що раз попали в лапи Чека чи ҐПУ. Отже нащо ті „признання"? Нащо вигадки несотворених і — що було ясно для сторонніх спостерігачів — неправдивих річей?

Писалося тоді про якусь гіпнозу, що її застосовують совєтські „слідчі", про якісь застрики, що обезволюють свою жертву, і т. і.

Тепер ця таємниця совєтських мордовань зачинає поволі вияснятися. СССР, з огляду на непевну міжнародню ситуацію, сквапливо готується до війни, якої очевидно страшенно боїться, але яка таки не є виключена. І от, готуючись до війни, совєтська Росія зачинає масово позбуватися всіх чужинців. Тепер ті чужинці „пачками" прибувають до Европи й оповідають...

Власне їх оповідання кидають світло на „методи" совєтського слідства. От що можна вичитати з їх оповідань: В келії, де за царських часів були три причі, на **три** особи, впихається чоловік з **шісдесять.** Сісти нема як, лягти нема як; можна лише стояти. І то як оселедці в бочці, стиснуті з усіх боків. Ось ця спітніла, змучена, невиспана, роздратована маса їсть рано „кипяток" з одним кавалком цукру (на цілий день), і трошки хліба, увечері знову те саме. Двічі на тиждень якась юшка, що її гидко взяти до уст. Вікно забите дошками. Лише крізь їх шкалубини продирається світло і повітря. Багато людей мліють; а коли посидять (властиво постоять) в такій мордовні кілька днів, то готові „признатися" до всього, що їм підсунуть, щоб лиш видістатися з того пекла.

Більш опірних садовлять у спеціяльну „шафу", де теж можна лише стояти і де ще менше повітря. Там підсудні стоять добу, дві і більше. Майже зомлілих їх тягнуть на допит. Хто не „признається", того відпроваджують назад до шафи, і так, поки не заговорить. Ці випадки знаю не лише з часописів. Знаю від матери одного знайомого чужинця (національности не подаю), якому вона сама ці страхіття оповідала.

Запитаються: ну, а всеж таки повинніж багато людей знати, що їм за ті „признання" грозить смерть; нащож зізнають? Нащо? Власне на те, щоб — нехай і на той світ — видістатися з тих мордовень. Бідолахів допроваджують у тюрмах „диктатури пролетаріяту" до стану майже божевілля, коли вони не памятають себе, коли люди, міцних нервів, які ніколи в житті не плакали, зачинають ридати. Коли самі наговорюють найстрашніші „злочини" на себе, щоб якнайскорше дістати кулю чекіста в лоб...

Цих і подібних оповідань появилось і в нашій, і в російській, і в французькій чи німецькій пресі доволі. Як я вже завважив, мені особисто довелося чути про ті тортури від кревних пошкодованих. І всі ті оповідання згідні майже щодо подробиць між собою. Ось у чім є таємниця совєтської „справедливости" і секрет видобування „зізнань" таких, які потрібні большевикам. У тій обстанові хто попаде в комуністичну тюрму, наговорить на рідного тата, щоб скорше вмерти.

Не потребують большевики в тих випадках ані застриків, ані гіпнози, хоч згори виключати і ті методи у того діявольського „режіму" не доводиться.

Добре булоб, колиб ми усвідомили собі, що ці методи це витвір психіки російського народу, що таксамо катував наших козаків, Полуботка, Кальнишевського й інших, і царат московський. Добре булоб, колиб ми усвідомили собі, що тут не йде про режім, а про Росію, вічну Росію, цю ґанґрену на мапі Европи. Добре булоб, колиб ми усвідомили, що наша ціль є боротися так довго, аж цей потвір, імперія російська, не щезне з мапи назавше.

ДО САМООБОРОНИ

У всіх народів історія химерна. Приходять світлі моменти розросту і сили, приходять часи занепаду й обезсилення, то знову зривається народ до слави й перемоги.

Подібно також і в історії українського народу зустрічаємо часи підняття і занепаду. І за князів, і за гетьманів росла наша слава по всьому світу, то знову зничевя погасала, а бувало століттями кайдани. Приходили до влади великі люди, поривали за собою маси, і народ ріс у силу, Україна потугою була. А нестало славних керманичів, справжніх провідників, розбіглися маси, і нарід слабшав, занепадав, і Україна перестала цікавити світ.

Але ні один нарід не переживав стільки упадків і зривів, що український. Україна впродовж своєї історії, здається, як казкова птиця фенікс, що спалюється на те, щоб знову народитись. Бо український нарід так занепадав, що на століття тратив свою волю й державу. В Україні зявлялися чужі держави. За княжих часів гуляли на украніських землях дикі племена й воюючі орди зо сходу, загортали Україну турки й татари, а вкінці всадовилася Москва і казала: „України не било, нет і не будет".

Це ще дуже велика національна сила криється в крові українського народу, що перебув ці страшні лихоліття і досі не заник в історії народів. Бо лютий наїзник нищить українську націю по свому. В зародку нищив усяку думку про визволення й безпощадно нищив провідних людей, що пробували кликнути й зединити масу до зриву.

Як кожний наїзник, так і Москва, захопивши Україну у свої лабети, відразу переводила в життя засаду: „Інтеліґенцію знищити, а масу морально розложити!" Цебто, провідників треба знищити, а масі дати „волю", але таку, щоб вона сама себе нищила, щоб з неї знову не виломилися свіжі провідники. Нехай маса живе сама, дико, у самоволі.

Це практично виглядає так: нехай нарід по селах і містечках буде поділений на ріжні партії й ґрупи, нехай сваряться між собою, ненавидяться, гризуться і бються за мову, за назву, за іншу дрібницю, за посади, **щоб лиш не мали часу думати про волю.** Нехай один в одному, свій у свому **бачить ворога** між собою, **щоб не завважав дійсного ворога назовні.** Нехай між народом шириться суєвіря, сектанство, єресь і релігійне розбиття, а навіть безбожництво, щоб нічого не осталося такого, що обєднує народ, але нехай буде все інше, що його ділить і розбиває. Нехай у народі шириться темнота, пянство, злодійство, розпуста, бо тоді люди не будуть бачити того, що діється у світі та навкола них. Нехай думають про справи дрібні, особисті, льокальні, щоб лиш не думали про справи загальні, політичні, національні, про найвищу ціль нації.

Оце все Москва створила в Україні й полишила. В такому стані заскочили народ визвольні змагання. А потім нова, большевицька Москва знову дала масам самоволю. Позволила мужикові грабувати у дворі дзеркало чи грамофона, а сама зрабувала мужикові його землю, його дорібок, його волю і його незалежну державу. Усю його інтеліґенцію вимордувала, а з народньої маси по нинішній день смокче кривавий піт.

Не менш подібної тактики як Москва трималасся колись і небіжка Австрія в Галичині. На щастя, тут народ сам опамятався і взявся до освіти, до самооборони. Маса перестала бути масою й забажала стати народом, а властиво нарід нацією. Одна хиба залишилась у нас, а це **брак пошанування рідного авторитету, брак довіря до свого національного проводу.** Бо його чужинці понизили, осмішили. Що який підніметься за якесь діло й задумає повести його в ширшому розмірі, то другі, таки свої, зараз його по чубку, щоб, мовляв, не вибився зависоко і не був гордий. Не виберемо його війтом, щоб не був вищий від нас. Не підемо до нього купувати, щоб не доробився більше від нас і т. п.

А нам під сучасну хвилину треба найбільше авторитету й провідників, і то таких, що малиб вплив на народ, щоб народ повірив у них і рвався за ними. Німеччина має свого Гітлера, Італія Мусолінія, Анґлія величає короля, інші держави поодиноких вождів виносять попід небеса, бо тоді така, просто казкова особа потрапить цілу державу зцементувати.

Отож треба нам позбутися цієї хиби недовіря і степового духа. Навчімся шанувати рідній авторитет, тоді й себе будемо більше цінити. **Берімся самі до самооборони перед розкладом наших духових сил.** Тоді перестане нарід жити загумінковим, дрібничковим життям і його очі побачать ширший світ і себе у ньому. І зродиться охота до праці спільної, великої, для загальної справи і національного добра. — („Наш Прапор").

О. Поморянський.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

МИРНА СПІВПРАЦЯ?

Відомий англійський ліберальний часопис „Манчестер Ґардієн" подав в одному з останніх чисел, що надійшли до Америки, відбитку замітної фотоґрафії з московської ґазети „Правда".

На тій фотоґрафії були представлені 7 большевицьких лідерів, а під ними пропаґандний напис:

„Там, у таборі капіталізму, національна ворожнеча і нерівність, кольоніяльне рабство й шовінізм, національні гнети й погроми, імперіялістичні звірства й війни.

„Тут, у таборі соціялізму, взаємне довіря й мир, національна свобода й рівність, мирне співжиття й братська співпраця народів".

„Манчестер Ґардієн" додає, що таку фотоґрафію з таким підписом помістила московська „Правда" 6-го липня 1935-го року. Півтретя року потім з поданих на фотоґрафії 7 большевицьких лідерів пропали: їх зліквідовано як шпигунів, ворогів, троцькістів, тощо.

У цей спосіб читачі „Правди" документальними фактами переконалися, яке взаємне довіря й мир, мирне співжиття й братська співпраця народів панує втаборі соціялізму.

ПЕРЕМОЖЦІ?

Подає „Манчестер Ґадієн", що етіопське посольство в Лондоні подало до відома, що в багатьох околицях Етіопії ще далі йде завзята боротьба етіопців проти італійських наїзників. Останніми часами, каже посольство, етіопці мали багато перемог. Дійшло до того, що три баталіони еритрейських полків, які італійський уряд зорґанізував з африканців, здезертирували з італійської армії.

Італійська амбасада в Лондоні заперечує це донесення й запевняє, що Італія запанувала над кожною частиною Етіопії.

Видно, що війна між Етіопією й Італією ведеться ще далі, але чи ця війна ведеться лише в Лондоні, чи теж в Африці, покищо напевно сказати тяжко. Поки люди дізнаються правди, то приймуть за правду одну або другу заяву, відповідно до того, з ким вони симпатизують: з Італією, чи Етіопією; з окупантом, чи з окупованим; з чорними, чи напів-чорними; з феодалізмом, чи фашизмом, і т. д.

ПРИЯТЕЛІ СВОБОДИ?

До цього самого „Манчестер Ґардієну" пише допис якийсь М. Джилет про життя індійців під англійським пануванням, а спеціяльно про трактування індійських націоналістів англійським урядом. Автор листа протестує проти ріжних моральних переслідувань цих індійських націоналістів у вязницях в Індії.

Лист кінчиться дуже характеристично: „Ці всі поступки (анґлійської влади в Індії) можуть видатися дрібними, але їх вічне повторювання підриває нерви людей. Жертвами такої поведінки влади є часто ніжні молоді люди, чоловіки й жінки, котрі віддавали найкращу частину свого життя за ту свободу, боротьбу за котру англійський народ так дуже любить, як вона ведеться поза британською імперією".

Іншими словами, анґлійці люблять боротьбу за свободу, що ведеться проти інших окупантів, але не люблять, як з цею боротьбою звертаються проти анґлійців народи країв, окупованих Анґлією. В цьому мабуть анґлійці поступають зовсім, як усі інші народи. Ріжниця хіба втому, що анґлієць принаймні з цеї противорічности здає собі справу, а інші цю противорічність вигідно перед самими собою закривають.

Гнат Кращенко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(31)

З обох боків дич ішла вже купою, голосно галайкаючи. Вже й стріляти перестали, такі були певні своєї добичі. Спускаючися вниз, переганялися. Кожний хотів перший вхопити дівчину, щоби мати право до більшої пайки окупу. Сотникова і донька обійнилися і так стояли, шепчучи молитви. Шабля Марка розрубала голову татарина, що вже простягнув до них свої руки. Кров бризнула на обі.

Нараз всі станули, наслухуючи: напасники і напастовані. Перед яром загреміла сальва і роздався пекольний крик: „бий! бий!" Ті татари, що сходили боками яру, вже не ішли далі. Пощезали в гущавині. З тих, що пильнували виходу, котрі не погибли від куль і від шабель, втекли. Товариство доміркувалося, що прийшла їм в поміч якась сила, хоч тої сили ще не бачили.

— Чи не буде це гранична козацька бекета? — сказав Марко, захитавсь і впав з коня.

— Мама, сестра і Жук прискочили до нього.

— З упливу крови і з нервового потрясення умлів, — сказав Жук, розгортаючи кафтан. — Дайте води! Отверезжу його. Жадної смертельної рани не має.

При вході яру показався їздець. Високий, костистий, худий. Кафтан шкіряний, на голові залізний шолом. Штани суконні кармазинові, чоботи по коліна. За поясом пістолі, з боку шабля, поперек кульбаки рушниця. Глянув на жінки, на зімлілого Марка, на трупи і спитав:

— Що ви за люди і куди Бог провадить цею пустинею?

— Чи то не Хорошко? — спитав сотник голосно, коли їздець всунувся у яр.

Почувши це, їздець глянув на сотника і крикнув:

— Кіндрат! Кіндрат Настарський. Що ти тут робиш, друже?

Хорошко скочив з коня і підбіг до сотника.

— Що я тут роблю? — відповів сотник. — Ось бачиш, що. На свою біду попхався сюди. Бог знає, що буде з моїм сином. То мій син лежить тут.

Хорошко приступив до Марка, оглянув його і каже:

— Нічого йому не буде. Трохи води...

— Я вже кричав, щоби принесли води, та годі діждатися, сказав Жук.

— У мене є вода, є й горівка. Зараз принесу.

Пішов до своїх людей. Один вів вючака з запасом. Хорошко взяв бордюг з водою, глиняну фляшку з горівкою і вернувся до Марка. В уста обімлілого вляли води, всунули шматинку, замочену в горівці. Марко очуняв. Його рани обмили, обвязали і його самого поклали на візку. Також пообвязували рани інших покалічених. Крім Марка ніхто не був ранений так, щоби не міг власними силами сісти на коня. Убитого козака поховали в більшій могилі.

Візок вистелили так, щоби Марко міг вигідно лежати. На малім візку тяжко було помістити ще когось. На щастя, були коні люзаки: кінь Марка, вбитого козака і спійманих на аркани пару коней по погиблих татарах. Сотникова і її донька добре їздили кінно. Коли треба було відступити візок, посідали на коні. Сотник, хоч без одної стопи, на спокійнім коні держався дуже добре. І він сів на коня.

Хорошко, давній товариш сотника, жив під боком татарської орди. Коли поодинокі татарські ватаги стали на власну руку прокрадатися на козацьку територію, щоби красти худобу, як була нагода, то й людей, Хорошко зорганізував пограничних козаків так, що, зміняючися, обїздили границю, пильнуючи, щоби який татарський чамбул не прокрався через кордон. Саме цього тижня ту граничну службу робила бекета Хорошка. Він сам розповів, яким способом знайшовся тут і врятував товариство сотника:

— Обїздячи козацько-татарську межу, ми вїхали в Чорну балку. Там попали ми на цілком свіже татарське таборище. Таке свіже, наче би чамбул перед нами втік, не маючи часу погасити вогнів. Ми зараз пустилися за тропою чамбула і загналися аж сюди. Ось як воно сталося... Ви чого сюди залізли?

— Завів нас Кіндис, підстароста в Зубрині, — відповів сотник. — Пізніше розкажу, як до того прийшло. Тепер скажу тобі лиш стільки, що він увів нас у засідку, і сам утік.

— Кіндис, Кіндис, — повторяв Хорошко. Я знаю його. Також знаю, що вмре не інакше, як на шибениці. Моє око пильнує його, тільки що дотепер не мало щастя. Колись я любив гарну вірменочку, вона мене. Той Кіндис збаламутив її батьків і вони видали доньку на силу за нього... Татарам не можна вірити. Могли би зібратися і ще раз вдарити на вас. Піду з вами аж до воріт Зубрина. Як з вами ще моїх двацять шабель, то чамбул цього мурзи, Кіндисового приятеля, буде нас виминати.

(Дальше буде).

Подружжя може тому зветься святе, що в ньому багато мучеників. — **(Середньовічна приповідка).**

Вольтер причинився найбільше до революції. Його твори читали в усіх льокайських кімнатах. — **(Наполеон).**

Алеґорія мається до справді поетичного образу життя так, як мапа до краєвиду. — **(Гебель).**

Виконування своїх обовязків це найвищий ідеал життя та характеру. — **(Самійло Смайлс).**

Жінки є слабі, одначе матері сильні. — **(Віктор Гіґо).**

Добродійства іншим чинити, це не лише краще, а й приємніше, ніж їх приймати. — **(Епікур).**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ГОЛОС УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИКА.

Я вже від довшого часу збирався написати до редакції „Свободи" кілька слів. Але все знайдеться якась робота та якісь клопоти, і я відкладав. Та тепер уже мушу написати, бо хочу подякувати Вам за Ваш талановитий труд, якого Ви не пожалували, видаючи **Пропамятну Книгу У. Н. Союзу**. Саме такої Книги нам і треба було, щоб кожний з нас, робітників, міг у вільній хвилині заглянути до неї й розумом пізнати, а душею відчути, як творилася наша минувшина і яка заповідається нам будуччина. Доперва перечитавши в Пропамятній Книзі про те, як повставало наше життя в Америці, яке життя було наших перших імігрантів-піонірів, наших священиків-народовців і світських діячів, можна пізнати наші осяги в Америці, можна зрозуміти ту велику ролю, яку відограв у житті нашої іміграції наш У. Н. Союз. Я Вам щиро дякую за зладження і видання того цінного твору. І запевняю Вас, що доложу труду, щоб вияснити іншим громадянам, які скарби є зібрані в тій Пропамятній Книзі, й вірю, що надішлю Вам більше замовлень.

А тепер ще хочу сказати кілька слів про **„Свободу"**. Скажу від себе, що я читаю її 27 років. І дійсно й щиро її люблю. Трохи знаю, а трохи догадуюся про ті тяжкі обставини, серед яких приходиться її видавати. І тому мені нераз здається, що ті, що „Свободу" критикують, а не беруть під увагу її тяжких обставин, розумно не думають. Я і мені подібні, добре не визнаємося на тім, що треба писати в ґазеті. Але я відчуваю, що те, що є в „Свободі", те є потрібне для мене і таких, як я, українських робітників. Те, що пишеться в „Свободі", приводить нас до пізнання нашої української ідеї й до того, щоб ми їй служили; воно дає нам освіту і підносить нас вгору, все вище й вище. Оті статті, що ми їх вичитуємо в „Свободі", як я відчуваю, ведуть нас таки до визволення, до того маєстату, до того сходячого сонця, яким мусить бути для нас воля і своя держава. Пишіть здорові так далі, хай Вам Бог помагає. А за ту працю і службу свому народові заслуґуєте на правдивий пошанівок. Те, що пишуть проти „Свободи" комуністи, те, що нападають на редакторів „Свободи" ріжні невідповідальні одиниці, є ніщо. „Свобода" має засобою багато чесних, трудолюбних і їй вірних українських робітників. Вона є в їх хаті щоденним гостем. І вони можуть кожної хвилі заявити, що голос „Свободи" є їхнім голосом.

Ще додам, що я маю заховані всі числа „Свободи" за роки 1935, 1936 і 1937. Як треба, то вишлю де до якого українського музею в краю, або десь у якусь місцевість, щоб інші мали нагоду її читати.

При кінці згадаю ще за **Книжку-Протокол** з конвенції У. Н. Союзу. Добре, що її видано. Хай усі знають, яка є господарка в У. Н. Союзі. Хай усі переконаються, що У. Н. Союз нічого не скриває. Там є усе так, як було. Тільки даруйте, що трохи скритикую. Там залаґідно передано те, що ґоворили делеґати, коли гостро таврували тих, що пускали брехилві вісти на нашу орґанізацію й тих, що її ведуть. Треба такі відповіді з гострими словами передавати дословно, щоб загал знав, що в нашім народі є здорово думаючі й чесні люди, що вміють постояти за добро своєї орґанізації й честь тих, котрих наставляють до проводу. Я це висказую по приятельськи. Тому не беріть мені за зле тої заввагй.

Григорій Левуш,
Елмайра, Н. Й.

З ЖИТТЯ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.С.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Організаційні збори У. Н. Союзу.

В днях 5. і 6. лютого відбулися організаційні збори членства У. Н. Союзу. В суботу такі збори мали місце на Савт Сайді в салі української католицької парохії в 8 год. вечером. Зборами проводив гол. радний Тарас Шпікула, а секретарював гол. контрольор Степан Куропась. Були заступлені відділи У. С. Союзу: 33, 139, 176, 214, 220, 252, 259, 243, 335 і 100 відділ з Ґері, Індіяна. Парохіяльна саля була набита союзовцями, бо явилися численно не лише урядники відділів, але й делеґати минулої конвенції та члени.

В неділю, 6. лютого, відбулися подібні збири на Норт Сайді в салі націоналістів, де масово прибули, подібно як і в суботу — урядники, делеґати і членство У. Н. Союзу. Офіціяльно були заступлені отсі відділи У. Н. Союзу: 22, 106, 125, 221, 252, 301, 379, 111, 80, 216. Зборами проводив урядник 106 відділу, Ю. Дацьків, а секретарював Степан Куропась.

Референтом на обох зборах був головний рекордовий секретар У. Н. Союзу, Дмитро Галичин.

Збори в обох місцях складалися з двох частин. В першій частині зборів пояснював Дмитро Галичин новий закон стейту Ілліной, який відноситься до братських кас усіх запомогових організацій цього стейту. Пояснивши докладно ті зміни, які вносить новий закон щодо існування братських кас при відділах братських орґанізацій, гол. секретар Д. Галичин подав також вказівки щодо цього, в який спосіб треба повести цю справу на будуче, щоб відповісти вимогам згаданого закону.

В дискусії над справою братських кас забирали слово отсі члени У. Н. Союзу: Вархолик, Цебак, Скочилець, Бабяк, Ґрабіш, Побуцький, Бубен, Миленький, Олешко, Зелінка, Кметик, Желізко, Саган, Жовнірчак, Кошіль, Міськевич, Мацяк, Блідий, Гасюк і Гула.

На Норт Сайді в тій справі забирали слово панове: М. Барабаш, О. Любас, В. Коцовський, П. Костерка, Чергавий, Меґас, Боднарчук, Карпа, Скородинський, Бас, Гуль, д-р Кочій, Роман Смук, Петрів, Зелінка, Гошко, Куропась, Николишин і делегати відділів 80 з Келумет Сити і 111 з Джолієт.

На обидвох зборах відбувся також доклад головного рекордового секретаря Дмитра Галичина на організаційні теми. Він ствердив, що У. Н. Союз, крім організування нових членів, не має тепер ніяких інших важних справ. По переведені реформи, переходу членів зо старого до нового роду обезпечення, осталась тепер тільки одна справа, яка є завжди актуальна й важна, а саме, справа приєднування молоді в ряди У. Н. Союзу. Щодо Шікаґа, то ця справа представляється так, що є тут відділи, які значно збільшились, але є й деякі, що стратили в членах. А треба, щоб усі відділи У. Н. Союзу зростали. Бо хоч У. Н. Союз мав у минулому році прибуток 480 членів, а це, як на конвенційний рік, не було зле, то в новому році прибуток повинен бути значно більший, коли зважити, що вже усунулось багато перешкод, які колись утруднювали орґанізування нових членів. І так: Звільнено молодь від оплати за „Свободу", звільнено також неграмотних. Ухвалено виплачувати дивіденду в новім роді обезпечення. Збільшено посмертну запомогу в клясі І. Молодечого Департаменту. Заведено нову вивінувальну молодечу грамоту. Збільшено нагороди за приєднування членів. Правда, тепер маємо тяжкі часи, та не зважаючи на депресію, американські асекураційні компанії роблять і тепер добрий бизнес. Не зважаючи на депресію, є ще багато таких українців, що їх можнаб втягнути в ряди У. Н. Союзу. На те вказує факт, що саме впродовж усього кількох років, і то саме в часі депресії, одна большевицька організація затягнула в свої ряди тисячі нашої української іміграції.

Присутні урядники відділів У. Н. Союзу прирекли п. Д. Галичинові, що в 1938 році доложать усіх сил, щоб і Шікаґо не осталось позаді в приєднуванні нових членів.

Ось це короткий перебіг обох організаційних зборів відділів У. Н. Союзу в Шікаґо.

Степан Куропась,
секретар зборів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МИЛВОКІ, ВІС. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103 відбудуться в суботу, 19-го лютого, в годині 7-мій ввечір, в церковній галі 1231 Вест Скат ул. Прошу прийти на означений час, бо є важна справа до полагодження. — Т. Танін, предс.; П. Стецик, кос.; М. Адамчук, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Звичайні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, відбудуться в неділю, 20-го лютого, в годині 1-ній пополудні, у Юній Гол. Суспендовані члени мають вирівняти свій довг, щоб не втратили запомоги. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Колтюк, секр.

ЗАПОВІДАЮТЬ ШЛЮБ.

Ішбел МекДоналд, дочка покійного премієра Анґлії, котра колись була хазяйкою в домі під ч. 10 Давнинг Стріт у Лондоні, офіціяльній резиденції премієра Анґлії, має виходити замуж за Нормена Риджлія, огородника в селі Спін, де панна Ішбел МекДоналд від смерти свого батька керувала гостинницею. Вона має 35 літ.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.! —

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

Співацько-Драматичний Хор „Бандурист" при Українській Православній Церкві св. Тройці в Трентон, Н. Дж., під проводом о. П. Білоня виконає концертову програму в неділю, дня 20-го лютого (Feb.) ц. р. через радіостацію WTNJ (1280 kc) від години від 6:00 до 6:30 вечером.

ЯПОНІЯ — БАТЬКІВЩИНА ПАПЕРОВОГО ПРОМИСЛУ

Батьківщиною паперу не є ні старинний Єгипет, ні Китай, лише Японія. Вона тепер щодо виробу паперу стоїть на першому місці в усьому світі, а щодо консумції паперу — на пятому місці.

Як багато інших продуктів, які фабрикують лише для вивозу, так і японський папір розходиться по всьому світі, хоч дуже багато його консументів не знають, з якого матеріялу роблять його. Головним складником японського паперу є **бамбусове волокно**, довжина його є менше-більше та сама, що сосонового волокна. Бамбус після ріжних хемічних процесів є знаменитим матеріялом для дальшої перерібки, а саме до перероблення волокна на паперову масу. Осягають це так, що додають відповідні алькалії, які розпускають волокно.

Крім бамбуса, що знаменито надається для виробу паперу, є ще багато ростин, що мають відповідні складники для перерібки на папір. До тих ростин належить теж бадилля кукурудзи, волокно японської тополі і сосни, туї та смереки. З японського паперу роблять віконні шиби. Скло до Японії стали привозити 20 літ перед японсько-російською війною, а від 1914 року зовсім припинили його. Щойно в останніх роках повстав рідний японський скляний промисл. Він не розвинувся добре, бо не було попиту. Шиби в Японії заступають зовсім добре відповідно приладженим папером, що, розіпнятий на спеціяльній рамі, перепускає зовсім добре й рівномірно чисте світло знадвору. З паперової маси роблять теж шнури, і то дуже добрі, дуже тревалі та відпірні на вогкість. Позолочуваних стяжок одного роду паперу вживають для прикрас. Також брокати роблять японці з паперу; вони дуже блискучі, завдяки чому є великий попит на них. Всі ті роди паперу здавна зєднали японцям славу добрих знавців паперової техніки, що ще в середньовічних часах стояла дуже високо.

Разом із паперовою технікою іде й розвиток графічної техніки. Японці пишуть пензликом, а не пером, бо японський папір скоріше втягає туш, ніж коли писати звичайним пером і чорнилом. Японські рисівники вживають дуже тоненьких аркушів дуже сильного паперу, тому всі подробиці рисунку видні якнайкраще по другому боці аркуша. Вихісновують це і при деяких родах графіки, як нпр. при деревориті, сухій голці та металоритах.

Т. зв. перґаміновий папір, що його часто бачимо у харчових крамницях, є розмірно дешевий. З такого перґамінового паперу роблять у Японії непромокальні плащі, яких тревалість ґарантують на один рік, а ціна обрахована так, щоб кожний міг собі купити такий плащ.

Зміна.

— Прошу пані, чи той адвокат, що є вашим субльокатором, все ще веде який процес?

— Так, лише тепер я вже є його субльокаторкою.

— Щож це за дурні з нас...
— Будь ласка не говори такого в числі многім.
— Ах, якийжеж осел із тебе!

Торговець зброї (до приятеля): — Та купи собі в мене револьвер!

Приятель: — А мені навіщо револьвера?

Торговець: — Якто навіщо? Невжеж ти вічно хочеш жити?

ЗАВЗЯТІ КАМПАНІЇ ПРОТИ НЕДУГ

Недавно відбувся в Ню Йорку річний мітінг Американського Союзу Здоровля („Гелт Асосіейшен"), і на нім учасники почули, між іншим, подрібні звідомлення про широкі й енергійні кампанії проти недуг, що в теперішнім часі займають собою увагу медичних установ в Америці.

Фінансову підтримку ця боротьба з недугами має від федерального уряду і з деяких приватних джерел, і найбільші зусилля звертаються в ній проти найбільших ворогів недужого людства, таких, як сифіліс, пістряк (рак), малярія і дитячий параліж. Одночасно змінено оборонні лінії проти жовтої лихорадки й інших заразливих недуг, які можуть бути принесені сюди з заграниці.

Під проводом Томаса Фарана, головного лікаря федеральної Служби Здоровля, поведено в цілім краю широку й прилюдну акцію проти сифіліса. Наслідок був такий, що лікарі й установи для публичної гигієни можуть тепер ужити свого знання, щоб цю недугу лікувати та припинити її поширення. В Шікаґо величезна більшість громадян згодилася піддатись пробі, яка показує, чи людина заражена сифілісом, чи ні. В багатьох громадах усе сам початок прилюдної протисифілістичної кампанії мав такий наслідок, що багато пацієнтів звернулись до лікарів і почали правильно лікуватися, замісць того, щоб свою недугу ховати і пробувати вигоїти її якимось тайними і безуспішними способами.

Пістряка, з усіх недуг мабуть найстрашнішу, можна вже поборювати на ширшу міру і з більшим успіхом, як досі. В конгресі ухвалено заснувати Крайовий Інститут проти Пістряка і призначено з федеральних фондів один мілїон долярів на збудування і влаштування потрібних будинків і на кошти першого року; більше фондів призначиться на потреби дальших років. Інститут буде мати за завдання збирати відомості і поширювати знання про цю недугу, купувати рад та позичати його тим інституціям, які лікують пістряка, і робити наукові досліди над причинами тої страшної недуги та її поборюванням. Самі гроші її не переможуть, але з їх поміччю можна буде врятувати життя багатьох пацієнтів, бо лікування зробиться приступніше, вчені матимуть можливість досліджувати недугу та шукати кращих метод лікування, і Інститут буде інформувати лікарів та загал людности в краю, як кожний може причинитися до викорінення недуги.

Перший раз цього літа роблено проби нового скроплювання для охорони від дитячого паралїжу, і хоч іще передчасно говорити, наскільки воно поможе опанувати цю недугу, то проте мають на нього велику надію. А якби й це не був цілком певний спосіб для охорони дітей, то є надія знайти інші засоби впродовж дослідів, які будуть робити заходами і коштами нової Крайової Фундації для Дитячого Паралїжу. Президент Рузвелт, який багато причинився до утворення Фундації, заявив, що вона „доложить усіх зусиль, щоби були відповідно фінансовані всі дослідчі установи, які роблять наукові досліди над причинами дитячого паралїжу та стараються знайти проти нього охоронні засоби".

Одна з крайових санітарних установ обраховує, що цього літа було в Злучених Державах яких 4,000,000 випадків малярії, більш, як колинебудь передтим. Але ледви ще коли зможе так поширитись ця недуга, бо саме впродовж цього літа почато переводити програму для її опанування в малярничних районах усіх південних стейтів.

Поруч з цими заходами проти недуг, що панують у межах Злучених Держав, принято два нові охоронні засоби, щоб не пустити сюди заграничних недуг. Перше, то заведена нова процедура в портах, за якою припливаючі кораблі можуть лиш тоді заходити до порту, коли наперед бездротним телеграфом повідомлять тутешні кварантанні установи, що на кораблі нема недужих. Друга справа, це договір між Панамериканським Санітарним Бюром і Системою Повітряних Шляхів у Південній і Північній Америці, який має за ціль недопустити до цього краю жовтої лихорадки. Повітроплавство дуже наблизило Південну Америку до Північної і разом з тим наблизило до Злучених Держав загрозу жовтої лихорадки, що має свої осередки в Південній Америці. Нові засоби для недопущення цієї зарази включають фуміґацію (санітарне перекурювання) літаків, щеплення летунського персоналу проти жовтої лихорадки та обовязкові інформації про пасажирів: звідкіля вони походять і звідки їдуть, щоб тутешні кварантанні установи могли знати, чи пасажири з Південної Америки не могли заразитись і принести недугу, самі про це не знаючи.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в пятницю, 18 лютого, в 7:30 ввечір. Просимо всіх членів прийти на час. — В. Ярема, предс.; В. Реновець, кас.; Д. Семенюк, секр.

ЙОНКЕРС Н. Й. Місячні збори Тов. Подільська Січ, від. 8, відбудуться в неділю, 20 лютого, в годині 3-тій попол., в сали Укр. Гор. Клюбу, 13 Washington St. Проситься членів явитись і вирівняти свої місячні вкладки, бо як ні, то поступиться згідно зо статутом. — Н. Чолій, предс.; Н. Кіндзерський, кас.; В. Мандзій, секр. —

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Заходами Сестр. ім. Ольги Бесарабової, від. 47, відправиться за Патронку відділу, Ольгу Басарабову, панахида в неділю, 20 лютого, по Службі Божій, в церкві св. Йосафата. Проситься всіх сестер узяти учать у тім Богослуженню. — Катерина Явна, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 20 лютого, в годині 2. пополудні, в тій гали, де звичайно. Приявність всіх членів є конечна, бо є дуже важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглі довги, бо в противнім раз. будуть суспендовані. — Мих. Білашевський, предс.; А. Іванів, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Звичайні збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 20 лютого, в годині 2. пополудні, в Українській Гали, 3-та і Карбон ул. Обовязком кожного члена є явитись на означений час і заплатити свої місячні вкладки і датку на вінок для померлої членки Сабіни Коростинської. Так само члени, котрі ще не мають Ювилейної Книги У. Н. С., щоб старалися її набути в тім місяці (лютім через секр. відділу або впрост до редакції „Свободи". На 1938 рік вибрано уряд: Т. Данилюк, предс.; Т. Зацацький, заст. предс.; Ів. Малицький, секр. фін. і рек.; В. Могильський, заст.; Мих. Брус, кас.; Ілля Мадрига, заст.; Ол. Періг, Мик. Пастернак, М. Паращак, контрольори; Т. Антоник, В. Гонтарик, дозирателі хорих; М. Грегораш, дверник. Позамісцеві члени мають вдаватися зо своїми справами на адресу секр.: John Malitzki, 1504 E. 7th St., Bethlehem, Pa.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Ст. Мельничука, від. 331, відбудуться в неділю, 20 лютого, в годині 2. пополудні. Просимо всіх членів явитись, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні прийти на ці збори і вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Гр. Замойський, предс.; А. Романюк, секр.; М. Ключка, кас.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Місячні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, відбудуться в неділю, 20 лютого, в годині 2. пополудні ,в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Просимо довгуючих членів хоч по части сплачувати свої довги, бо інакше будуть суспендовані. — Стефан Колодруб, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Бр .св. Володимира, від. 130, відбудуться в суботу, 19 лютого, в годині 8. ввечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та вул. Обовязком кожного члена явитись на означений час. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівняли свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр., 214 E. 10th St., New York City.

ОЛИФАНТ, ПА. На річних зборах Бр. св. Кирила й Методія, від. 85 котрі відбулись 16 січня, вибрано такий уряд на 1938 рік: Гр. Сайкевич предс.; П. Польовий, заст.; Т. Мороз, кас.; Гр. Костик, заст.; П. Саламаха, фін. секр.; С. Федірко, заст.; Гр. Костик і П. Польовий, контрольори. Місячні збори і надальше мають відбуватися в третю неділю по першім, в парохіяльній укр. школі, при Рівер Стр. З причини, що парохіяльні річні збори припадають на неділю, 20 лютого, проситься всіх членів нашого відділу зійтись зараз по Сл. Божій, щоб можна обговорити справи, які є на порядку дня. — П. Саламаха, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В вівторок, 15-го лютого, помер у Джерзі Сити **Андрей Кіращ,** член братства св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союзу.

Похорон відбудеться в четвер, 17-го лютого, в 9-тій годині рано з дому жалоби, ч. 741 Newark Ave.

Похоронні богослуження відправиться в укр. кат. церкві св. Апп. Петра й Павла. Усі члени мають взяти участь в похороні.

Михайло Баран, секр.

В четвер, 10-го лютого 1938 в ночі упокоївся по тяжкій недузі, в шпитали в Бостоні, **Іван Костюк,** член 224 від. У. Н. Союзу.

Покійний родився в Сейлемі. Молодим хлопцем його родичі взяли до рідного краю, до Тернополя, в Галичині, де він перебував підчас світової війни. По війні приїхав назад до Америки і при завязанню нашого відділу, в лютім 1936, став його активним членом. Він все займався національним і відділовим життям. Мав при смерті лише 27 літ.

Покійний оставив старенькиx родичів.

Похорон відбувся з дому Покійного в Пібоді, в неділю, 13-го лютого. Почесну сторожу держали члени відділу МУН в одностроях. Похоронна відправа відбулась в греко-католицькій церкві св. Івана Хрестителя у Сейлемі.

Вічна Йому Память!

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (85)

Нкіма була малпочка великих здібностей. Тому саме вона мала ще більшу жадобу малпувати людей, ніж її посестри. Побачивши на землі порожний лист, вона відразу підняла його і почала пробувати причепити його до одного кінця патика таксамо, як це зробив Тарзан. Та це їй ніяк не вдавалося. Бо вона не знала, що листа треба вложити в щілину патика.

Вона денервувалася, кидала патиком, то знов його піднимала. Очевидно, що всю вину вона складала то на патик, то на листа, а ніколи на себе. Подібно, як це роблять деякі люди, які все винують знаряддя, що не виконує як слід роботи, а ніколи своєї власної недолужности. Тарзан побачив ці заходи Нкіми і, взявши від неї патик, поміг їй.

Нкіма попала у велику радість. Вона схопила патика з ковертою і наче стріла пігналася на дерево. Там почала витворювати ріжні штучки, а потім пігнала далі в ліс, вимахуючи патиком, мов якоюсь хоругвою. Чорні щиро реготалися з малпи, а Мувіро промовив: „Вона тепер думає собі, що вона великий малпячий чарівник".

„Егеж", згодився Тарзан. „Вона навчилася нової штучки і тішиться нею. Також люди вчаться багато річей, які їм цілком непотрібні. Але коли ці річи справляють їм приємність, то чому їм так не поступати?" В цю хвилю сам пан нетрів не передбачував, що такі ніби непотрібні річи в життї таки нераз придадуться. Бо Нкіма це своє знання незабаром як слід використала.